

Imai

1. AALLAQQAASIUT	2
2. QITIUSUMUIK ALLAFFEQARFIK	4
2.1 ISUMAGINNINNERMUT NAALAKKERSUISOQARFIK	3
2.2 KULTUREQARNERMUT, ILINNIARTITAANERMUT, ILISIMATUSARNERMUT, ILAGEEQARNERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIK	5
2.3 PEQQISSUTSIMUT NAALAKKERSUISOQARFIK	6
3. KOMMUUNIT	8
3.1 QAASUITSUP KOMMUNIA	8
3.2 QEQQATA KOMMUNIA	13
3.3 KOMMUNEQARFIK SERMERSOOQ	14
3.4 KOMMUNE KUJALLEQ	16
4. KALAALLIT NUNAANNI MEEQQANUT INUUSUTTUNULLU SULINIUTINI NGO'ERIT	20
4.1 MEEQQAT INUUNERISSUT	20
4.2 NANUBØRN	20
4.3 NUIF	21
4.4 ICYC (INUIT CIRCUMPOLAR YOUTH COUNCIL)	22
4.5 PEQATIGIIFFIK –FORENINGEN GRØNLANDSKE BØRN	22
4.6 KALAALLIT NUNAANNI RED BARNET	23
4.7 SORLAK	24

1. Aallaqqaasiut

Kommuunini assigiingitsunik suliniuteqartoqarnissaa pisariaqarluinnarput aamma meeqqat inuusuttullu eqqorneqartut pisariaqartitsinerat piginnaatitaaffiilu isumagineqarsinnaaqqullugit.

Nukissat atorneqassapput eqqarsarluareernikkut aammalu annermik iluaqutaaffissaanni.

Sumi suliniutit aallartinneqareerpat? Sumi pisariaqartitsisoqarpa? Aammalu sumiiffinni suut pisariaqartinneqarpat?

Kalaallit Nunaanni meeqqanut-, inuusuttunut-, ilaqutariinillu isumaginninnikkut suliniutip qulaajarneqarneratigut Red Barnet'ip kissaatigaa sumiiffinni suliniutit aalajangersimasumik siunnerfeqarnissaannut pilersitseqataasinnaanani.

Qulaajaaneq manna ilisimatuussutsumik imaluunniit misissuineramik aallaaveqanngilaq, akerlianilli maannakkorpiaq suliassanik ingerlasunik, pisariaqartitanik, isumassarsianik aammalu Kalaallit Nunaanni suliamik ilinniagallit siunnersuutaannik imaqaluni.

Qulaajaaneq tamanut atugassiaavoq – naalackersuineramik ingerlatsisunik aamma suliamik ingerlatsisumik kiisalu allanit meeqqat aamma inuusuttut peroriartornerminni atugassarisaannik pitsaasunik qulakkeerinninnissamut suleqataasunit.

Kommuuninut tamanut, apersorneqarnissaminnut periarfissaqartitsisunut taamaaliornermikkullu suliat ingerlarnannik takussutissiisimasunut qujanarujussuaq.

Suleqatigisatsinnut tamanut qujanaq, Naalackersuisunut, Isumaginninnermi Naalackersuisoqarfimmut, nalunaarusiap aaqqissuunneqarneranik nutserneqarneranillu isumaginnissimasumut, aamma MIPI –mut, Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimasaqarfiup paasissutissanik katersuineranut.

Red Barnet qulaajaanerup naammassineqarnissaanut Kulturfonden-mit Danmark – Grønland-mit aningaasatigut tapiiffigineqarsimavoq.

Mimi Jakobsen
Generalsekretær, Red Barnet

2. Qitiusumik allaffeqarfik

Suliassa qarfinni naalackersuisoqarfiit qulaajaanermut missingiummik nassinneqarput, tamatumalu kingorna missingiummut oqaaseqaateqarlutillu aaqqiissuteqarlutik.

Kinguliini takussutissiaq takussutissiisaaq isumaginninnermi-, peqqinnissaqarfimmi aamma atuarfeqarfiup sunngiffiullu iluanni suliniutinik, taamaattumillu suliniutit piviusut ersersinneqanngillat.

2.1 Isumaginninnermut Naalackersuisoqarfik

Isumaginninnermut Naalackersuisoqarfiup (IN) suliarisarpai isumaginninnerup iluani naalackersuisoqarfikkoortumik suliassat. Suliassa qarfiit makkuupput:

- Isumannaallisaatitut tunniuttakkat
- Inunnik isumaginninneq
- Isumaginninnikkut piorsaanissamut pilersaarutit
- Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit
- Utoqqarnik sullissineq
- Inunnik annertuumik innarluutilinnik ikiuineq
- Naligiissitaaneq

Inatsisartut 2005-mi akuersissutigaat meeqqanut aamma ilaqutariinnut immikkut ittumik suliniuteqarnissap aallarnerneqarnissaa.

2006-ili kingorna suliniummut matumunnga makkua suliniutigineqalerput:

- Meeraq qitiutillugu – ilaqutariinnut piffissaqarneq
 - Kommuunini suliassa qarfiit akimorlugit peqataaffigineqartumik paasisitsiniaaneq piffinni pikkorissartitsinertalik
 - TV-kut takusassiat, piviusulersaaruteqarneq, atuagaaqqat, radiukkut aallakaatitsinerit qarasaasiakkullu quppersagaq
- Ilaqutariinnut sullissiviit/ilaqutariinnik siunnersuinnermut tapiissuteqartarneq
- Ilaqutariinnut højskolertitsinnermut tapiissutit
- Oqarasuaatikkut kinaassutsimik isertuussinikkut ilaqutariinnut siunnersuineq
- Ajornartorsiulernermut upalungaarsimaneq/tarnikkut ajornartorsiormi ikiuigasuarneq
- Naartusunut tamanut pikkorissartitsinissamik neqerooruteqarneq
- Ilaqutariit angajoqqaarsiaasartunut immikkut ittumik nutaanik suliniuteqarneq

Taakkua saniatigut naalackersuisoqarfik Kalaallit Nunaanni tamarmi isumaginninnerup iluani atorfilinnit pikkorissartitsisarluunilu ilinniartitseqqittarpoq:

- Isumaginninnermut inatsisit atuutsinneqalernissaat
- Kommunalbestyrelsit pisussaaffii
- Meeqqat piginnaatitaaffii
- Ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisut ilinniarsimangitsut pikkorissartsinneqartarneri
- Inunnik innarluutilinnik tapersuisunik pikkorissartitsineri
- Supervisoritut ilinniartitsineq
- Angajoqqaanngortussanik tamanik pikkorissartitsinerit
- Ilaqutariinnik angajoqqaarsiaasartunik pikkorissartitsinerit

- Ilaqutariinnik angajoqqaarsiaasartunik aammalu isumaginninnerup iluani sulialinnik sullissisut pikkorissartsinneqartarneri
- Siunnersuisartunut ikiortinik ilinniartitsinerit (Allaffimmiunik ilinniartitseqqinneq).
- Qaffasinnerusumik ilinniartitaaneq (Diplomuddannelse)

Makkua tapiiffigineqartarput:

- Qimarnguiit ingerlanneqarnerannut
- Isumaginninnerup aammalu meeqqat- inuusuttullu iluanni misiligutitut pilersaarussianut iluani perorsaannermut neqeroorutininut immikkut ittunut
- Ornittakkanut (Væresteder)
- Kattuffinnut suliamut soqutigisanik ingerlatsisunut

Meeqqat- aamma inuusuttut sullinneqarnerata iluanni pitsanngoriaatitut Naalackersuisut nutaat aningaasanut inatsimmi 2010-moortumi immikkut ittunik atugassiissuteqarput 25 mio. kr.-nik.

Aningaasaliissutit atugassiissutigineqarput nuna tamakkerlugu suliniutininut atugassatut. Aningaasat sumut atorineqarnissaannut Naalackersuisut tunngavilersuutigaat:

- Aningaasat annerpaakkut atorineqassasut suliniutininut meeqqanut aamma inuusuttunut toqqaannartumik sammisitanut
- Piffissamut qanittumut- aamma ungasinnerusumut suliniutit suliaralugit aallartinneqarnissaat

Siunertaavoq meeqqat- aamma inuusuttut iluani suliniutit ingerlanneqartut aammalu suliniutit nutaat aallartinneqarnissaasa tapersersorneqarnissaat, pinaveersaartitsissutaallutillu katsorsaanermik imaqartut.

Naatsorsuutigineqarpoq aningaasaliissutit suliniuteqarfinnut makkununga atorineqarnissaat.

18,9 mio. kr.-nit suliniutininut nutaanut kinguliiniittunut atorineqassapput, meeqqanut aamma inuusuttunut toqqaannartumik sammisitanut:

- Kinguaassiutitigut atornerluineri katsorsaanermut
- Meeqqanut sullissivik (Børnehus) pilersitsinerimut, meeqqat kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimasut katsorsarneqarfigisinnaasaannik
- Suliaqarfiup iluani suliniutininut nutaanut aallartinneqareersunut tapersiissutitut
- Meeqqanut sammisassaqaartitsinerit
 - Naalackersuisut pingaartissimavaat tullerriaarineri salliutinneqassasut ornittakkat, ilaqutariit ikinngutigisat aamma "skolefeer"
- Ilaqutariinnut atungarliornerusunut suliniutit ingerlanneqareersut pimoorussilluni ingerlatsinerimut
 - Naalackersuisut pingaartissimavaat tullerriaarineri salliutinneqassasut ilaqutariinnut sullissiviit amma –højskolit, taakkunani ilaqutartiit tapersersorneqarlutillu katsorsarneqarsinnaasassallutik kiisalu nakuuserfigineqarsimasunut meeraannullu qimarnguiit
- Meeqqat- aamma inuusuttut iluanni sumiiffinni pissutsininut aalajangersimasunut suliniutininut immikkut ittunik sillimaniutissanut

Suliniutit nutaat tamakkua 2010-mi kinguneqariissapput meeqqat inuusuttullu atugaasa pitsanngoriaateqarnerannik.

6,1 mio. kr.-mit suliniutitut kinguliiniittunut atorneqassapput, meeqqanut inuusuttunullu toqaannangikkaluamik sammisitanut:

- Meeqqanut tunngasunik siunnersuisarfimmik pilersitsinermut, meeqqat oqariartuuteqartarfiattut atuuttussamik, taakkualu piginnaatitaaffiik isumaginnittussamik
- Isumaginninnerup iluani Ilisimasani- aamma piginnaanngorsaaqqiineq
- Suliaqarfiup iluani aamma avataani naammassisaqarsinnaassutsip annertusarneqarnissaanut.
- Ilisimasani katersineq- aamma agguaneq
- Naliliinermut aamma uuttuinermut
- Isumaginnikkut akisussaaqataaneq sammillugu isummertarnerup suliarineqarnissanut

Suliniutit tamakkua nutaat piffissaq sivilisunerusoq eqqarsaatigalugu meeqqat inuusuttullu atugaannik malunnaatilimmik pitsaanerulersitsinermik kinguneqartitsissapput.

MIPI – Kalaallit Nunaanni Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik

MIPI uppersaatissani katersuiffiuvoq, Kalaallit Nunaanni meeqqat atugaannik ilisimasani katersuiffiullunilu ersarissaaffiuvoq. Tassani katersorneqartarput paasissutissat meeqqamik allaavillit, soorlu isumaginnikkut, ilaqutariinnut- aamma peqqissutsimut, atuarfiup tungaatigut ineqarnerullu tungaatigut pissutsinut tunngassuteqartut.

MIPI politikikkut qilersorsimaffeqanngilaq namminerlu imminerisaminik siulersuisoqarluni.

2.2 Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut, Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik

Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut, Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfiup kulturip, sunngiffiup, ulluunerani paaqqinnittarfiit, meeqqaat atuarfi, GU, annertunerusumik ilinniarterit, ilisimatusarneq ilageeqarnerullu iluanni suliaqarsat naalackersuisoqarfikkoortumik ingerlappai, aammalu Aqutsisoqarfiup ingerlallugit kulturikkut, Ilinniartitaanikkut, Ilisimatusarnikkut aammalu ilageeqarnermut suliaasaanerusut suliaasaqarfinnut sanilliullugit Kulturimut aamma Ilageeqarnermut, Ilisimatusarnermut, Qaffasinnerusumik ilinniagaqarnermut aamma Inuusutissarsiutinik Ilinniartermut, Inuusutissarsiornikkut ilinniartitaanermi pikkorissartarnerit ilanngullugit ingerlatalugit.

KIIN-p suliniutai

KIIN-p naalackersuisoqarfittut ilinniartitaanikkut arlalitsigut iluarsaaqqinnernik suliniuteqarluni aallartippoq, tassani tunngaviatigut siunertaralugu meeqqat inuusuttullu ilikkagaqarnissamut, ineriartornermut aamma peqataanissamut periarfissaasa pitsanngoriaateqartinneqarnissaat. Taamaalluni Inatsisartut meeqqat atuarfiannut peqqussut nutaaq 2002-mi akuersissutigaat, taassumalu atuutsinneqalernissaanut suliaq ingerlanneqarpoq Institut for Uddannelsesvidenskab-imit, Ilisimatusarfiup ataani.

Assinganik piffissamut atualernissap siornanut peqqussusiortoqarpoq 1. Januar 2008-miit atuutilersussamik, taassumalu atuutsinneqalernissaanut suliaq aamma ingerlanneqarpoq Institut for Uddannelsesvidenskab-imit.

Taaneqareersut saniatigut inuusutissarsiutinik ilinniarterup, gymnasiami ilinniarterup aamma sunngiffimmi sammisasaqartitsinerup iluanni inatsisissamut nutaanut tunngatillugu suliniutit nutaat aallartinneqarput.

Atualernissaq sioqqullugu- aamma atuarfiup iluani iluarsaaqqinnernut tamanut atuuppoq inatsisip nutaap atuutsinneqalerneranut atatillugu aallartinneqarmata ilinniartitseqqinnerit- aamma

ilinniakkamik qaffassaanerit aammalu inuit meeqqanik aamma inuusuttunik sullissisut akornanni naammassisaqarsinnaassutsimik ineriartortitsineq annertoq, taamaaliornikkut meeqqat inuusuttullu ilikkagaqarnissamut aamma inuiaqatigiinnut, kulturimut imaluunniit isumaginninnikkut tunuliaquttamik sorlernaluunniit atagaluarunik periarfissaasa pitsaanerulersinneqarnissaat, tunngavigalugu ilikkagaqarnissamut aamma ineriartornermut tunngatillugu socio-kulturel-imik ilisimatusarneq aallaavigalugu.

Suliaq tamanna aatsaat aallarnisarneqarfimminiippoq, kisiannili atuarfinniit aamma meeqqanik paaqqinnittarfinniit aammalu meeqqat atuarfiini atuarsimasunik tigusaqartartuniit nalunaaruteqartarnerit tunngavigalugit maannakkungaaq maluginiarneqarsinnaavoq ilorraap tungaanut ineriatorneqartoq.

Uumisaarisarnermik pinngitsoortitsineq

2009-mi KIIIN – Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermit, Ilisimatusarnermut, Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik Maryfond-imut, KANUKOKA-mut kommuuninullu allanut tamanut isumaqatigiissusiorpoq Kalaallit Nunaannut naleqqussakkamik ulluunerani paaqqinnittarfinni aamma atuarfinni atuartitsinermi uumisaarisarnermut akiuiniarnermut pilersaarusiamik atugassamik. Taanna aallartissaaq pilersaarutitut ukiumi atuarfiusumi 2010 aamma 2011-mi, taannalu atortussanngortinneqassaaq ulluunerani paaqqinnittarfinni atuarfinnilu 2011-mi (KIIIN, 2010).

2.3 Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik tassaavoq Kalaallit Nunaani peqqinnissaqarfimmi pisortatigut quillersaqarfik (PN) taassumalu kingulliiniittut isumagisarai:

- Peqqinnissaqarfiup tunngaviatigut anguniagai aamma suleriesai
- Peqqinnissaqarfiup aqqissuussaana aamma suliassaqarfii
- Peqqinnissaqarfimmi tulleriarnerit
- Peqqissutsimut pilersaarusi aamma suleqatigiinneq
- Immikkut katsorsartarialinnik Kalaallit Nunaannut nuussineq
- Pitsaassutsimik uuttuineq aamma pitsaassutsimik ineriartortitsineq
- Peqqinnissakkut piareersimasuuneq
- Peqqinnissaqarfimmi sulisunik ilinniartitsineq
- Peqqinnissaqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaa
- Peqqinnissaqarfiup qarasaasiamik (IT) atuinera
- Telemedicin
- Peqqinnissaqarfiup paasissutissiisarnera aamma kisitsisitigut nassuiaasioq
- Nutaarsiassanik saqqummiussineq aamma paasissutissiisarneq
- Peqqinnissaqarfiup qarasaasiamut isertariai Peqqik aamma Peqqik intranet
- Peqqinnissami ilisimatuussutsikkut ilisimatusarnermi rådi
- Peqqissutsikkut ilisimatusarneq aamma ilisimatusarnikkut suleqatigiinneq
- Nunarsuaq tamakkerlugu suleqatigiiffiit

Peqqinnissaqarfik aamma Inuit peqqissuunissaannut Sullissivik (Center for Folkesundhed) Paarisa Peqqissutsimut Aqutsisoqarfiup Pinaveersaartitsinerullu ataani inissisimapput.

Naalackersuisut Inuit peqqissuunissaannut programmimi Inuunerittami saqqummiuppaat 2007-miit 2012-mut suleriesissartik anguniakkatillu.

Meeqqanut inuusuttunullu Inuunerittap programmiani 2007-miit 2012-mut anguniakkat:

- Siusissukkut suliniuteqarneq
- Meeraaqqat toqusartut amerlassusiisa appartinneqarnissaat
- Meeqqat sumiginnakkat ilaqutaasalu sullinneqarnerata nukittorsarneqarnissaa
- Imminut susassaqaqatigiinnerup sammineqarnerata annertusarneqarnissaa – pingaartumik meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu
- Peqqinnartumik inooriaaseqarnissamut (Inuuneritta 2007) tunngatillugu suleriuseqarnermi pisinnaatitaanerup ineriartortinneqarnissaa.

Inuuneritta-mi atugassiissutinik ukiumut marloriarluni agguaaneqartarpoq. Tassanngaaniit qinnuteqaatigineqarsinnaapput sumiiffinni meeqqanut aamma inuusuttunut pilersaarussianut sammitinneqartunut tapiissutissat.

Paarisa aamma Inuuneritta pillugit takuuk www.paarisa.gl.

Nakorsaanerup departementchef-it assigalugit Peqqinnissaqarfimmi Naalakkersuisunut ilaasortaq toqqaannartumik qullersaraa. Tassuuna erseqqissarneqarpoq peqqinnissaqarfiup aamma Nakorsaaneqarfiup imminnut atasuunnginnerat.

3. Kommuunit

1. Januar 2009-mi kommuunit kattussuunneqarput kommuunit 18-simasut kommuunerujussuarnut sisamanut agguataarneqarlutik. Taamaattumik suliassaqarfippassuarni, ilaatigut meeqqat- aamma inuusuttut sullinneqarnerat kommuunit aaqqissuussaanerannut nutaamut suli aaqqissuuteqqinneqarnerat naleqqussarneqarnerallu ingerlavoq, taamaaqataanillu aamma suleqatit amerlasuut nutaanik suliassaqarfittaarsimallutik.

Kinguliini paasiniaanerit telefon-ikkut kommuunini inuit ataaveqarfigineqarsinaasut oqaloqatigisarnerinit tunngaveqarput.

Socialchefit- imaluunnit kommuunini inunnik isumaginnermi siunnersortinut pisortat tamarmik telefon'ikkut sianerfigineqarput, taakkuali oqaloqatigereerlugit MIPI'p nalilerpaa illoqarfinni ataasiakkaani tamani inuit oqaloqatigisinnaatitat oqaloqatiginissaat tulluarnepaajussasoq. Tamatuma kingunerisaanik oqaloqatigiinnerit imaqarnillorneri susassaqartunut nassiunneqarput.

Tamatuma kingorna paasissutissat atorineqarput suliniutit aamma pisariaqritat tungaasigut qulaajaanermut. Qulaajaanerli tamakkiisuunngilaq.

3.1 Qaasuitsup Kommunia

Qaasuitsup Kommunia tassaavoq Kalaallit Nunaanni kommuunit avannarlarsaat 17.679-nik innuttaqarpoq, taakkunangaaniit meeqqat inuusuttullu 0-niit 24-nut ukiullit 7.165-ullutik agguataarneqarsimasunik illoqarfinnut 8-sunut nunaqarfinnilu 31-sunut.¹

Kommunalbestyrelsi 21-nik ilaasortaqarpoq, kommuunimilu illoqarfiit pingaarnersaraat Ilulissat. Kommuunimut tamarmut isumaginninnikkut pisortaq ataasiuvoq, isumaginninnerup iluanut tamarmut akisussaasuusoq. Taassuma saniatigut illoqarfiit ataasiakkat tamarmik isumaginninnikkut aqutsisoqarput, sumiiffinni suliassanik aqutsisuusunik.

Takussutissiaq 1. Qaasuitsup Kommuniani innuttaasut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguataarlugit – 1. jan. 2009.

Sumiiffik	0-24 ukiullit	Innutaasut tamarmik
Qaanaaq	344	802
- illoqarfiit	271	645
- nunaqarfiit	73	157
Upernavik	1.333	2.908
- illoqarfiit	473	1157
-nunaqarfiit	860	1751
Uummannaq	929	2.339
- illoqarfiit	504	1.296
- nunaqarfiit	425	1.043
Ilulissat	1.880	4.958
- illoqarfiit	1.700	4.528
- nunaqarfiit	180	430

¹ Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik statistikkbank www.stat.gl-imi 1. januar 2009

Aasiaat	1.220	3.132
- illoqarfiit	1.151	2.948
- nunaqarfiit	69	184
Qasigiannuguit	457	1.230
- illoqarfiit	411	1.142
- nunaqarfiit	46	88
Qeqertarsuaq	356	957
- illoqarfiit	343	925
- nunaqarfiit	13	32
Kangaatsiaq	646	1.353
- illoqarfiit	297	631
- nunaqarfiit	349	722
Kommuunimi tamarmi	7.165	17.679

Aallerfik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik www.stat.gl 1. januar 2009.

2010-mi Qaasuitsup kommuuniani meeqqanut- aamma inuusuttunut suliniutinut atugassiissutaareersut saniatigut aningaasaleeqqittoqarpoq.

Illoqarfinni ataasiakkaani suliniutinut takussutissiaq

Qaanaaq

- Ungdomsklubbi (Red Barnet)
- Sunngiffimmi klubbi
- Atuareernerup kingorna paaqqinninneq
- Angajoqqaanut inuusuttunut aamma anaananut kisimiittunut angerlarsimaffeqanngitsunut illu
- Qaanaaq Komitéen
- Qimarnguik

Upernavik

- Klubbi (Red Barnet)
- Atuareernerup kingorna paaqqinninneq
- Nunaqarfinni ilaqtariinnut højskole (Ilaqtariinnik højskolertitsineq aallartissaaq 2010-mi Upernaviup illoqarfiani)
- Nunaqarfinni nalaatsinerluttunut ikiuigasuarneq, soorlu kinguaasiutitigut atornerlunneqarnermi
- Anaanat inuusuttut suliniuteqarfigineqarnerat (pilaartarnermik aqqissuussineq aammalu angerlarsimaffimmut pulaartartumit oqaloqateqartarneq)

Taakkua saniatigut ilaqtariinnut sullissivimmik pilersitsiniarnermi kommuni annertuumik suliaqalereersimalerpoq, kisiannili amigaatigalugu sullissiviup inissinneqarfissaata naleqquttup nassaarinissaa.

Uummannaq

- Ilaqtariinnut højskole
- "Nakuusernata oqaloqatigiitta"
- Ilaatigut naartunaveersaatit pillugit paasisitsiniaaneq
- Sunngiffimmi klubbi

Kommuunip ilaqutariinnut illuliorneq ingerlappaa (Foreningen Grønlandske Børn suleqatigalugit aningaasanik qinnuteqaateqartoqarpoq).

Ilulissat

- Ornittagaq
- Ungdomsklubbi
- Sulianik suliarinnittartut marluk atuarfinnut inissitaapput ulluinnarnilu meeqqat attavigisarlugit
- Pinngitsuisinnaangitsooqataasunik sap. akunnerini marlunni katsorsaasarneq
- Ilaqutariit paaqqinnittartut iluanni suliniutit (soorlu sap. akunneranut ataasiarluni sammisaqarluni ataatsimiittarnerit)
- Siusissukkut suliniuteqarneq
- Atuartunik ataasiakkaanik sammisaqarluni ataatsimiittarnerit
- Meeqqat- aamma inuusuttut sulisullu suliassaqaarfimmik ingerlataqartut ataatsimeeqatigiittarneri pisariaqartitanik paasisaqarnissaq siunertaralugu

Aasiaat

- Ilaqutariinnut sullissivik Qammaavik, kinguaasiutitigut atonerlunneqarsimasunik katsorsaasarnermik immikkut piukkunnarsarsimasoq
- Siusissukkut suliniuteqarneq
- Meeqqat kinguaasiutitigut kanngutsaattuliorfigineqarsimasut ornittagaat (aamma meeqqanut allanut ammasarpoq)
- Ungdomsklubbi

Taakkua saniatigut atuarmiup pilersaarusiorpaa isumaginninnikkut siunnersortimik atorfinitsitsinissaq.

Qasigiannugit

- Ilaqutariit eqqarsaatigalugit suliniutit, ilaatigut meeqqat inummik saaffigisartagalerlugit aammalu oqaloqatiginnissinnaanerannik neqeroorfigalugit
- Ungdomsklubbi
- Juniorklubbi
- Pinasuortoqartillugu angajoqqaarsiaasartut
- Meeqqat nunaqaarfimmiut, skolehjemmiittut aamma efterskolimiittut sammineqarnerat

Qeqertarsuaq

- Villa Rosa (Illu katsorsarneqarfiusinnaasoq)
- Inuusuttuaqqat angajoqqaavi qitiutillugit ilaqutariinnik pikkorissaaneq
- Illu pinaveersaartitsivik, meeqqat inuusuttullu saaffigisinnaasaat
- Ungdomsklubbi
- Kinguaassiutitigut killissarititaasut, taakkua qaangerneqaraangasa il.il. kingunerisinnaasai pillugit ilaqutariinnut suliniutinik sammisaqarneq.
- Atuarfimmik klassini tamani inuit oqaloqatiginnittartut
- Pinaveersaartitsinermik siunnersortit
- Atuarfiup iluani, assersuutigalugit uumisaarisarneq aammalu kinguaassiutitigut kanngutsaattuliorfigineqarneq pillugit pilersaarusiit

Kangaatsiaq

- Ungdoms- aamma fritidsklubbit

Qaasuitsup kommuniani kommuunit kattussuutsinneqarnerat

Qaasuitsup kommuuniani kommuunit kattussuutsinneqarnerat meeqqat- inuusuttullu iluani tamakkiisumik sulii atortuulersinneqanngilaq. Tamanna atuuppoq politikikkut aamma allaffissornermi suliasatigut. Aperineqartut arlallit paasiniarlugu apeqqutigaa meeqqanut- inuusuttunullu politikki ataatsimoorussa, arlallillu ersersippaat illoqarfanni aqqissuussaannerit suleriutsillu assigiinngitsuunerat malunniuttartoq.

Qitiusumik allaffeqarfiup, kommuunit ngo'erit/nammineq piumassutsimik kattuffiit aamma suliallit allat annertunerusumik ataqatigiissinnissaannik suleqatigiinnissaanni kiisalu suliniutinik aallartitsinissamut politikikkut angorusutanut sanilliullugu qulaajaanerup paasinarsisippaa, kommuunini qitiusumik allaffeqarfinni illoqarfinnilu (ilinniarsimasunik) suleqatinik amigaateqarnerup suleqatigiilluarnissamut pisariaqartitat aalajangiisuusussat anguneqarnissaat ajornakusoortilerai, soorlu ataavartumik pilersaarusiornerni attaveqatigiinnernilu.

Pisariaqartitsineq

- Suliniutissaqarfiit nutaat
 - Oqaatigineqarpoq ilaqutariinnik pikkorissartitsinerit, inuusuttunut oqaloqatigiinnittartoqatigiit aammalu nalaatsinerlunnermi piareersimasuutitaqarneq pisariaqartinneqartut.
 - Qaamaavik (Aasianni ilaqutariinnut sullissivik) oqaatigineqakkajuppoq sullissivittut ingerlalluurtut, taammatumillu illoqarfimminni pisaarnissaq orniginartillugu. Qammaavik tassaavoq ilaqutariinnit sullissivik, meeqqanik kinguaasiutitigut kanngunartuliorfigineqarsimasunik sullissinissaminut immikkut piukkunnarsarsimasoq. Aasianni Socialchef-p siunnersuutigaa Kalaallit Nunaanni meeqqanut sullissivimmik (børnehus) pilersitsisoqassappat taanna Aasianni pilersinneqassasoq, tassami Qammavimmi misilittakkat pitsaasut ineriartorteqqinneqarsinnaammata, taamaattumillu aamma pilersinneqarnera ingerlatsinermilu tapersersuisoqarlunilu ikiuisoqarsinnaammata.
- Suleqatit akornanni piginnaanngorsaqqiinermik kivitseqataasinnaaneq
 - Qaasuitsup kommuuniani illoqarfeqarlunilu nunaqarfeqarpoq ilinniarsimasunik sulisussaaleqiffiusunik. Ilisarnaataasarpoq illoqarfiit anginerit taakkuusarmata ilinniarsimasunik sulisoqarnerpaajusut.
 - Ilinniarsimasunik sulisoqannginneq isumaqartarpoq isumaginninnikkut suliniutinik ikinnerusunik allartitsisoqartarneranik, aammalu suliniutit ataavartumik ingerlatinnissaat ajornakusoornerusarluni. Aammattaaq sulisut ilinniarsimasut pigineqartut annertuumik oqimaatsorsiortinneqartarnerannik.
 - Illoqarfanni tamani – Qaanaaq Qasigianguillu eqqaassanngikkaanni – oqaatigineqarpoq pikkorissartitsinerit pisariaqartinneqartut, aammalu arlalinnit ujartroneqartarluni ataavartumik supervision-qartarnissaq.
- Illut pilersitsiviusussat
 - Illoqarfiit illussanik naleqquttunik amigaateqarput, soorlu meeqqat ornittagassaannik aamma ungdomsklub-inik.
- Ataqatigiissarineq annertunerusoq
 - Kommuunip pilersaarusiornertigut ersarinnerusumik aqqissuussineq aamma atortussalereq (logistik) erseqqissaatigineqarpoq
 - Socialchef-it tungaanniit isumassarsiat assiigiinngitsunik suliniutissatullu siunnersuutinik qulaajaaneq imaqarpoq. Ilaatigut siunnersuutigineqarpoq

Pilersaarusiatic avataanit suliarineqartut tiguneqarnissaat

Piffissap pilersaaruserfiup naammassineqarnerata kingorna avataanit pilersaarusanik illoqarfiit amerlanersaat tiguserusupput, kisiannili inuit aperineqartut arlallit akissuteqarfigisinnaanngilaat illoqarfimmi kommuunimi pilersaarusanik tigusinissamut sulisussaqaqarnersoq. Ilaasa tikkuarpaat inuiaqatigiinni mikisuni pilersaarusiamik ataatsikkut pilersaarusanik amerlasuunik ingerlatsisoqartariaqanngitsoq. Aamma kaammattuutigineqarpoq, pilersaarusiatic eqaatsumik suliarineqarsimasuusariaqartut, inuiaqatigiinnut ataatsinut atorfissaqartitsiffiusunut naleqqussarneqarsinnaasut. Erseqqissarneqarpoq illoqarfimmut iluaqutaassasoq ilisimasanik avataaneersunik pissarsiaqarnissaq aammalu suliniutit nutaat aallartinneqassasut siuliini eqaatsumik pilersaarusiornissaq oqaatigineqartoq tunaartaralugu.

3.2 Qeqqata Kommunia

Innuttaqarpoq 9.686-inik. Kommuunimut atapput illoqarfiit Maniitsoq aamma Sisimiut aammalu nunaqarfiit arfinillit. 9.686-iniit meqqat inuusuttullu 0-miik 24-nut² ukiullit 3.841-upput. Qeqqata kommuunia taannatuaavoq Kalaallit Nunaanni kommuunini ilinniartitaanermut- aamma ilaqutariinnerup iluani suliasani ataatsimik pisortalik

Takussutissiaq 3. Qeqqata Kommuniani innuttaasut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguataarlugit – 1. jan. 2009.

Sumiiffik	0-24-nut ukiullit	Innuttaasut tamarmik
Sisimiut	2.553	6.239
- illoqarfik	2.263	5.458
- nunaqarfiit	290	781
Maniitsoq	1.288	3.447
- illoqarfik	1.018	2.780
- nunaqarfiit	270	667
Kommuunimi katillugit	3.841	9.686

Aallerfik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik www.stat.gl 1. januar 2009.

Illoqarfinni ataasiakkaani suliniutinut takussutissiaq

Sisimiut

- Nukappiaqqanut naalatseriitsunut suleriarnissamut pilersaarut
- Ilaqutariit ornittagaat
- Siusissukkut suliniutit

Taassuma saniatigut TAPP (Teenage Power Program) aallartinneqassaaq 2010-mi.

Maniitsoq

- Ilaqutariinnut sullissivik
- Ilaqutariinnut højskoli
- Angajoqqaanut højskoli
- Inuusuttut pinerlunniaqatigiittartut tungaannut suliniutit
- Annaasaqarneq/misigisanik qaangiinaveermermi neqeroorutit annertuumik misigisaqartoqarsimanerani

² Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik – statistikbank www.stat.gl-imi 1. januar 2009-mi.

- Avatangiisinit sullissisut ornigullutik suliaqartarput

Taakkua saniatigut pilersaarutigineqarpoq angajoqqaanik 0-3-nik ukiulinnik pikkorissartitsinissaq, aamma oqallittarnerit sumiiffimmilu radio aqqutigalugu paasisitsiniaasarnerit pingaartumik inuusuttunut saaffiginnittumik, kiisalu qinnuteqaatigineqarsimallutik meeqqanut inuusuttunullu illuaqqamut angallammullu akissat.

Qeqqata kommuuniani kommuunit kattunneqarnerat

Inuit aperineqartut oqaatigaat, Maniitsup Sisimiullu akornanni suliniutit suli ataqatigiissarneqarsimanngitsut. Kommuunimi meeqqanut- inuusuttubnullu politikkinik ingerlatseqatigiinnissaq suli naammassineqarsimanngilaq. Kisiannili utoqqarnut politikki, innarluutilinnullu politikki suliarineqareersimapput aammalu ajornartorsiutaasinnaasut agguataarlugit naammassiniarneqarput.

Sisimiuni meeqqat- inuusuttullu iluanni immikkut suliniutinik aallartitsinissamut periarfissaqarsimanngilaq, ilaatigut sulisutigut amigaateqarneq sulisullu taarseraannerat pissutigalugit. Sisimiuni aallartinneqareerpoq illoqarfimmi meeqqat inuusuttullu iluanni pilersaarusionerq illoqarfimmilu pisariaqartitanik qulaajaaneq.

Pisariaqartitat

Aperineqartut akornanni oqaatigineqarput ataatsimut isigalugu kommuunimi pisariaqartinneqartut, taakkununga ilaallutik:

- Sulisut
 - Meeqqat inuusuttullu iluanni Sisimiuni sulisut piffissami sivirusumi amigarsimapput aammalu sulisorineqartut akornanni annertuumik taarsiisoqartartoq, tamannalu oqaatigineqareersutut suliniutissanut nutaanut nukissaqartitsisimanngilaq.
 - Suolisut akornanni taarseraannerit killilersimaarnissaata sammineqarnissaa.
- Suliassaqarfiit akimorlugit peqataaffigineqartumik oqartussanik kommuunip avataaniitunik suleqateqarnissap tulleriiaarinermi annertunerusumik salliutinneqarnissaa
 - Pikkorissartitsinerit suut neqeroorutigineqartarnerisa eqqarsaatigeqqissaarnissaat
 - Tikkuarneqarpoq pikkorissartitsinerit, Namminersortunit neqeroorutigineqartartut Nuummi pisariaqartitat aallaaviginerullugit neqeroorutigineqartarnerat, piffinni pisariaqartitat aallaaviginagit.
- Suliassaqarfimmi sulianik kivitsineq sanilliullugu pikkorissartitsinerit
 - Erseqqippoq suliassaqarfimmi sulianik kivitsinissaq pisariaqartinneqartoq. Ukiut marluk-pingasut qaangiupput pikkorissartitsinernik ingerlatsisoqartarmat, piffimmilu aaliangersimasumi misigisimaneqarpoq pikkorissartitsinernik ingerlatseqqinnissaq pisariaqartinneqartoq. Soorlu inatsiseqarnermut, sullissinermut najoqqutassatigullu atortussat amigaatigineqarput. Ilaqutariinnerup iluani suliassat pikkorissartitsinikkut kivinneqarnissaat kissaatigineqarpoq.

Pilersaarusiavataanit suliarineqartut tiguneqarnissaat

Sisimiut pilersaarusiavataanit suliarineqartunit tigusisinnaassaaq allanik suleqateqarnissaaq soorlu politiinit, peqqinnissaqarfimmit, atuarfeqarfimmit pinerlussimasunillu isumaginittuqarfimmiik suleqatigiinnissamik pilersitsisoqassappat. Aamma pilersaarusiavataanit suliarineqarsimasunik tigusinissamut Maniitsoq piumassuseqarluni nalunaaruteqarpoq, naak piffissat iluanni sulisussaaleqisoqartaraluartoq. Sisimiuni pilersaarutigineqarpoq suliffeqarfiit allat akornanni

suleqatigiinnissap aallartinneqarnissaa pillugu oqaloqateqarnissaq, tassami suliassaq taanna isumaginninnerup iluaniinnaq suliassaangimmat.

3.3 Kommuneqarfik Sermersooq

Kommuneqarfik Sermersooq-miippat illoqarfiit Nuuk, Paamiut, Ivittuut, Grønnedal, Tasiilaq aamma Ittoqqortoormiit aammalu nunaqarfiit Kapisillit, Qeqertarsuatsiaat, Arsuk, Kuummiut, Kulusuk, Tiniteqilaaq, Sermiligaaq, Isortoq, taakkunannga tallimat Tunumiillutik.

1. januar 2009-mi Kommuuneqarfik Sermersooq-mi innuttaaqataapput katillugit 20.950-it. Takussutissiami kinguliiniittumi takuneqarsinnaavoq kommuunimi innuttaasut nunaqarfinnut illoqarfinnullu agguataarneqarsimanerat. 0-24-nut ukiullit illoqarfinnut nunaqarfinnullu ataasiakkaanut inissitaapput.

Takussutissiaq 5. Kommuuneqarfik Sermersooq-mi innuttaasut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguataarlugit – 1. jan. 2009.

Sumiiffik	0-24-nut ukiullit	Innuttaasut tamarmik
Nuuk	5.426	15.434
- Illoqarfik	5.297	15.105
- Nunaqarfiit	129	329
Paamiut	702	1.850
- Illoqarfik	635	1.679
- Nunaqarfiit	67	171
Ivittuut	10	60
Grønnedal	42	123
Tasiilaq	1.435	2.998
- Illoqarfik	915	1.893
- Nunaqarfiit	520	1.105
Ittoqqortoormiit	228	485
Katillugit	7.843	20.950

Aallerfik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik www.stat.gl 1. januar 2009.

Illoqarfinni ataasiakkaani suliniutinut takussutissiaq

Nuuk

- Tunngaviusumik suliassaqarfiit marluk: 1) Pinaveersaartitsinermik suliniutit avatangiisinut suleqatigiinnik marlunnik ingerlanneqartut. Suleqatigiit 1)-t suliaraat paasisitsiniaanermik pinaveersaartitsinermillu suliassat, suleqatigiillu 2-p suliaraalugit inuusuttut naalatseriitsut pinerlunniartartullu ornillugit suliniuteqarfigineqarnerat. 2) Inissiisarnerit: Ilaqutariinnik paaqqinnittartunik pissarsioriaaseq nutaaq aammalu tulleriarinermi salliutinneqarput ilinniartitaaneq ilinniartitsinerlu (RUGO)
- Qimarnguik
- Meqqanik- aamma ilaqutariinnut sullissivik makkunannga neqeroorutilik: oqaloqatigiinnerit, ilaqutariinnut nalaanneqarsimasunut ilaqutariittut katsorsarneqarneq, meeqqanut inuusuttunullu ataatsimoorluni oqaloqatigiinnerit aammalu ataasiakkaartumik oqaloqatiginnittarnerit.

- Siusissukkut suliniuteqarnek (atuartitsineq anaananik ikiorsiinarluni oqaloqatiginninneq aammalu ataatsimoorussamik najugaqarfiit marluk, tassani neqeroorutigineqartarluni perorsaanikkut ikiorsiineq aamma siunnersuineq)
- Timersoqatigiiffiit
- Ungdomsklubbit
- Fritidsklubbit
- Meeqqat ornittagaat

Paamiut

- TAPP (Teenage Power Program)
- Ilaqutariinni nalaataqartuni angajoqqaanik pikkorissaaneq
- Ilaqutariinnut sullissivik, ikorfartoqatigiiffinnik neqerooruteqartoq
- Paamiut Asasara (atuisunit ingerlanneqartoq, meqqanut- aamma ilaqutariinnut pilersaarussiaq ilisimatusarnermik- kulturimillu tunngavilimmik paasissutissiinertalik, tassani pineqarluni sumiiffimmi inuiaqatigiit iluminniit ineriartortinneqarnissaaminni innuttaasut peqataatinneqarnissaat, inooriaaseq pitsaanerusoq pilersikkumallugu)
- Klub'i
- Arnanut qimarnguik

Taakkua saniatigut RUGO atorlugu ilinniarneq atuuttussanngortinneqassaaq

Ivittuut³

- Inuusuttunut neqerooruteqartoqanngilaq

Tasiilaq

- Meeqqat ornittagaat (aamma nunaqarfinni)
- Siusissukkut suliniuteqarnek
- Ilaqutariinnut sullissivik
- Meeqqanut kinguaassiutitigut atonerlunneqarsimasunik sullissineq nangillugu ingerlanneqassaaq illoqarfimmi tarnit pissusaannik ilisimasalik aalajangersimasumik atorfeqartitaq sulisoralugu

Taakkua saniatigut suliniutigineqarpoq 2010-mi qimarnguiup pilersinneqarnissaa.

Ittoqqortoormiit

- Meeqqat ornittagaat

Kommuuneqarfik Sermersuup kattussuutsinneqarnera

Inuit aperineqartut oqaatigaat, kommuunit kattussuunneqarnerat suli pilersikkiartorfimminiittoq. Ataatsimoorussamik meeqqanut- inuusuttunullu politikki suliarineqareerpoq. Kattussuuneq periarfissanitsitsivoq suleqatigiinnissamik ataqatigiissaarinissamillu, tassami kommuunit killeqarfii killiliisuujunnaarmata. Aammattaaq Nuummik kattusseqateqarnerup illoqarfiit allat sulianik ingerlatsinerup tungaatigut annertusaaffigai, ilaatigut pikkorissarnissamut periarfissaqarnerulernikkut suliassaqarfinnilu suliassanik ingerlateqatigiinnikkut.

Aamma ilisarnaataavoq suliniutinik nutaanik aallartitsisarnek pisarmat Nuummi, tamatumalu kingorna kommuunip sinneranut siammaanneqartarluni.

³ Illoqarfiup Kalaallit Nunaanni Sakkutooqqarfimmut atanera pissutigalugu inuttaaqataasut katitigaanerat inuusutissarsiuutigullu aaqqissugaanera allani pissutsinik allaaneruvoq, taamaattumillu kalaallini illoqarfinni allanisut pissutsit assigalugit isumaginninnikkut suliniuteqarnissamik taanna pisariaqartitsisuunani.

Kattussuunnerulli aamma pilersissimavaa isorartunerulerneq, oqaatigineqarporlu isorartussutsit suliaasat suliarineqarneranni kinguarsaasuusinnaasut.

Pisariaqartitat

Aperineqartut akornanni makkua pisariaqartinneqartutut oqaatigineqarput:

- Suliniuteqarfiit nutaat
 - Meeraaqqanut angerlarsimaffik.
 - Neqeroorutit, ilaatigut ornittakkat, inuusuttunut naalasseriitsunut pinerlunniartartunullu aammalu inuusuttunut tarnikkut sianiutitigullu ajornartorsiutilinnut, soorlu inuusuttut imminnut ikilersortartut (cuttere).
 - Sunngiffimmi sammisassat.
- Suleqatit akornanni piginnaasat annertusarneqarnerat
 - Suliaticigut ilinniakkat qaffassarneqarnissaannik pisariaqartitsineq ataavartumik ilinniartitaanikkut pikkorissartitsisarnikkullu, tassunga ilanngullugu pikkorissartitsineq nutaaq, meeqqanik, inuusuttunik ilaqutariinillu sullissisunut.
 - Suliamik ilinniarsimasunik sulisoqarnerulerneq.
- Ataqaatigiissitsineq annertunerusoq
 - Pilersaarusionerq ajornartorsiortinneqarpoq piffissap aalajangernermit atuutsitsilersinermut sivirusallaarneranik aammalu aningaasatigut atugassakippallaarnermik.
 - Ingerlatat iluanni suleqatigiinneq annertunerusoq. Matumani siunnersuutigineqarpoq atuarfiit paaqqinnittarfiillu aammalu isumaginninnerup iluani suleqatigiinnissaq pinaveersaartitsineq sammillugu.
 - Kingunerisassaannik eqqarsarnerup atorneqarnissaa, assersuutigalugu "Siusissukkut suliniuteqarneq" kinguneqartarpoq inissiinernik amerlanernik, tamannalu suliniutip aallartinnerani eqqarsaatigilluartariaqarpoq.
- Iniutit pitsaanagerusut
 - Isumaginninnerup iluani suliniutinut Nuummi inissianik amigaateqartoq annertuumik ajornartorsiortitsivoq.
 - Aperineqartut arlalinni najugaqartut oqaatigaat, ininik inissiivissanik amigaateqartoqartoq, soorlu qimarnuinnik aamma sunngiffimmi klub-nik.

Pilersaarusiavataanit suliarineqartut tiguneqarnissaat

Aperineqartut namminersorlutik kattuffiit/ngo-rit aamma inuusutissarsiummik ingerlatallit pisussaaffiliisumik isumaqaatigiissuteqarfiginissaat soqutigalugu. Taamatut kissaateqarneq tunngaveqarpoq kommuunimi susassaqaqfinni arlalinni namminersortumik/ngo-rinit suleqateqarnenit ingerlasunit misilittakkat.

Peqatigitilluguli uparuarneqarpoq aningaasassaaleqinerup kommuunip pisussaaffiliisumik isumaqaatigiissuteqarnissaa ajornakusoortissinnaagaa.

3.4 Kommune Kujalleq

Kommune Kujallermi 8.000-it miss. Inuttaaqataapput agguataarsimallutik illoqarfinnut Qaqortumut, Narsamut aamma Nanortalimmut taakkualu nunaqarfiinut 11-nut. Kommuunimi ataatsimik isumaginninnikkut ingerlatsiveqarpoq ataatsimik socialchef-limmik, illoqarfinnilu pingasuni isumaginninnikkut siunnersortinik pisortaqarlutik.

Takussutissiaq 7. Kommuuneqarfik Kujalleq-mi innuttaasut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguataarlugit – 1. jan. 2009.

Sumiiffik	0-24-nut ukiullit	Innuttaasut tamarmik
Nanortalik	810	2.147
- Illoqarfik	562	1.430
- Nunaqarfiit	248	717
Narsaq	687	1.953
- Illoqarfik	590	1.627
- Nunaqarfiit	97	326
Qaqortoq	1.433	3.532
- Illoqarfik	1.353	3.302
- Nunaqarfiit	80	230
Katillugit	2.930	7.632

Aallerfik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik www.stat.gl

Illoqarfinni ataasiakkaani suliniutinut takussutissiaq

Qaqortoq

- Ilaqutariinnut sullissivik ammasumik meeqqanut immikkoortortalik

Narsaq

- Ikorfartoqatigiiffik
- Isumaaluttarfik – suliamik ilinniagallit ikorfartoqatigiiffiat (netværk), nammineerluni suliassanik qaqitsisartoq, ilaasortaartoq politiniit, napparsimmavimmiit, atuarfimmiit aamma isumaginninnermit immikkoortortaqaqarfimmiit, aammalu sammisaqartuulluni meeqqat inuusuttullu akornanni ajornartorsiutinik atuuttunik.
- Suliassani annertunerusuni nalaatsinerlunnermut piareersimasoq, soorlu imminortoqarnerani, ajunaartoqarnerani il.il., tarnit pissusaanik ilinniarsimasumik suliarineqartarialinnik.
- A-21 – illu suliaqarfik (kulturi, peqqissuseq aamma avatangiisit pillugit illu), atuarfinni klassinik atorneqartartoq
- Multicenter Ujuaat (angajoqqaanut aamma inersimasunut paasissutissiinermik suliaqarfik)
- "Uummataasaaraq" (nammineq piumasuseq tunngavigalugu suleqatigiit, ilaqutariinnut meerartalinnut, kisermaanut juullimilu kiserliortunut aqqissuussisartoq).
- "Kammagiitta" (uumisaaritsinaveersaarnermik sulialik suleqatigalugit namminersortut pisortallu suliffeqarfii)

Nanortalik

- Ornittagaq

Taassuma saniatigut pilersaarutaavoq ilaqutariinnut sullissiviliornissaq ilaatigut imminut ikioqatigiiffitalimmik.

Kommuuneqarfik Kujalliup kattussuutsinneqarnera

Kommuuneqarfimmi kujallermi suleriesissat nutaat pilersinniarneqarnerat qanorlu ingerlanneqarnissaat kattussuunnerup kingorna suli ingerlanneqarput. Kommunit kattussuunnerata sunniuteqaqataaffigisimavaa sulianik ilinniagallit akornanni annertunerusumik

oqaloqatigiittarnerulerneq. Aammattaaq suleqatigiinneq pitsaanerusoq pilersinneqarsimavoq, tassami pisinnaatitaaffiit ilisimasallu akunnerminni annertunerusumik iluaqutigalugit atulersimammatigit. Aamma kattussuunnerup nassatarisimavai anigorniagassat suliassallu nutaat, pingaartumik oqaatigineqarpoq suleqatigiinnermut ataqatigiissitsinermullu piffissaq annertunerusooq atorineqartalersimasooq.

Pisariaqartitat

Aperineqartut ilaatigut ersersippaat sulinerup iluani aalajangersimasunik pisariaqartitsisoqartoq, kisianni aamma oqaatigineqarlutik aalajangersimanerusumik kissaatigisat, makkua ilanngullugit:

- Suliniuteqarfiit nutaat
 - Kissaatigineqarpoq atuartut angajullit piginnaasamik killiffiata qaffassarneqarnissaa namminnersinnaanermillu ilinniartinneqarnissaat aammalu imminut tatiginerisa, ilisimasaqarnerunerisa akisussaassuseqarnermillu misigisimanerisa annertusarneqarnissaat. Matumani pingaartumik eqqarsaatigineqarput meeqqat inuusuttullu eqqarsarluarnissamik amigaatillit.
- Suleqatit akornanni piginnaasanik annertusaaneq
 - Oqaatigineqarpoq Kommuuni kujalleq suliamik ilinniagalinnut pikkorissarnernik pitsaasunik neqerooruteqartartoq. Kisiannili pisariaqartinneqarput ingerlaavartumik pikkorissartitsisarnerit aamma ilinniartitseqqittarnerit. Taaneqarput inuttut ineriartornissamut pisinnaatitaaffinnillu ineriartortitsinermut pikkorissartitsinerit. Taamatut kissaateqarnermut pissutaavoq, soorlu Narsami Nanortalimmilu ilinniarsimangitsunik sulisorpaaloqarnera, aammalu tamatuma isumagininnikkut sulinerup qaffasissuseq annertunerulersissinnaammagu.
 - Suliamik ilinniagalinnik Qaqortumi sulisussaaleqisoqanngilaq, akerlianilli tamanna Narsami ajornartorsiutaasoq pingaartumillu Nanortalimmi. Assersuutitut oqaatigineqarsinnaavoq Nanortalik ilaqtariinnut sullissivissamut tapiiffigineqarsimammat, kisiannili tamanna aallartinneqarsinnaalluni aatsaat ilinniarsimasumik atorfinitsitsernekkut. Taassuma kingunerisinnaavaa suliassap taassuma aallartinneraniit suliarilivinnissaata tungaanut piffissap sivisuup ingerlanissaa.
 - Sulisunik amigaateqarneq pissutigalugu suliniutinik aallartitsiniarneq ajornakusoorpoq.
- Ataqatigiissitsineq annertunerusooq
 - Atuarfiit, kommuunip, sunngiffimmi angerlarsimaffiup il.il. akornanni suliniutinik ataqatigiissitsinerup annertusarneqarnissaa pisariaqartinneqarpoq, tassami suliart arlallit suliffeqarfinnut assigiinngitsunut attuumassuteqarmata.

Pilersaarusiart avataanit suliarineqartut tiguneqarnissaat

Kommuuni Kujallermi soqutigineqarpoq pilersaarusiart tiguneqarnissaat, aallaqqaannut tunngavissaatillugu siullermik pilersaarusiart soqutigineqarnera upperineqarneralu. Aappasaanik pilersaarusiart atortussat pigineqassapput. Tassunga atatillugu Kommune Kujalliup ujjartorpai aningaasatigut kingunissarisannut tunngatillugu misissueqqissarneq, tassami kommuunip aningaasatigut annertunerusumik nammatassinneqarnissaat naammassisinnaanngimmagu. Pilersaarut "ipitinneqarsinnaavoq", atortussatigut pigisat killeqarnerata kingunerisinnaammagu malitsigisaatut suliniutinut aamma pilersaarusiart aalajangersimasunut tunngatillugu tulleriarinissaat.

Ersersinniarneqarpoq, pilersaarussianik tigusineq taamaallaat pisinnaasariaqartoq, kommuunip suliniutaanut tamakkiisumik ikorfartuisuuppata aammalu pinaveersaartitsinermik tunngaveqarpata. Taamaattumik avataaniit pilersaarussianik tigusineq oqimaaqatigiissitsineruvoq sulianik kivitsinissamut atortussatut pigineqartut akornanni.

4. Kalaallit Nunaanni meeqqanut- aamma inuusuttunut suliniutini NGO'erit

Meeqqat- aamma inuusuttut akornanni suliniutini ukiuni kingullerpaani peqataalersimapput kattuffiit namminneq soqutigisaqarnertik malillugu ingerlanneqartut, taamaallaat meeqqat inuusuttullu iluanni suliniutinik soqutigisallit.

4.1 Meeqqat Inuunerissut pillugit

Meeqqat Inuunerissut pillugit

Meeqqat Inuunerissut imaluunniit Bedre Børneliv, naalisarlugu MI/BB pilersinneqarput januar 2008-mi. Peqatigiiffiup suliniutigaa Kalaallit Nunaanni meeqqat atukkamikku pitsanngorsaavigineqarnissaat.⁴

Pilersaarusi at ingerlasut pilersaarusiassallu

- 2009-mi januarip allartinnerani Meeqqat Inuunerissut aallarnerpaat Kalaallit Nunaanni 6. Klassini tamani unammineq "Hvad er et godt børneliv?". Atuarfinni klassit 35-40-t unamminnermut peqataaniarlutik nalunaarput ilaatigut titartakkanik, taallianik aamma aviisinik imalinnik. Nassiunneqartut Meeqqat Inuunerissut-postkortiannut atorneqarput aammalu isumassarsiorfittut katalogimut meeqqat- inuusuttullu suliniuteqarfiannut suliniutissatut, peqatigiiffiup Inatsisartunut aamma kommunalbestyrelsinut tunniukkumasaanut, (MIPI Tusaat/Nutaat 2009 nr, 1:9).
- Peqatigiiffiup aqqissuuppa "Kalaallit Nunaanni meeqqanut illu" pillugu ataatsimeersuarneq, aatsimeersuarneq inerneqartoq naalakkersuineramik sulialinnut kaammattuuteqarnermik, Kalaallit Nunaanni meeqqanut sullissivik⁵ qanoq isikkoqassanersoq.
- Isummertarnermik allangortitsinissamut suliniut
 - Pilersaarusiaq allaaseriniarneqarpoq, sammillugit Kalaallit Nunaanni meeqqat piginnaatitaaffi aamma inersimasut akisussaaffii. Taassuma saniatigut aamma tunniussaqaassaaq inersimasunut atortussanik suliaqarnermut atatingerlatitseqqinnermik. Pilersaarusiaq ilaatigut imaqarpoq 2009-mi meeqqat unammisinneqarneranni ilanngussanik.

Annertunerusumik atuarit: www.mibb.gl

4.2 Nanubørn

Nanubørn pillugu

Nanubørn tassaavoq nammineerluni piumassuseqarneq naapertorlugu kattuffik, taassuma siunertaralugu Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu atukkamikku pitsanngorsaavigineqarnissaat. Paasisitsiniaaneq aqutigalugu anguniarneqarpoq Kalaallit Nunaanni tamarmi ulluinnarni najoqqutassianik allangortitsinissaq meeqqanut ataqqinninnissaq, akuersinissaq aammalu illersuinissaq siunertaralugit.

⁴ Tigusiffik: www.mibb.gl.

⁵ Meeqqanut illu najoqqutassiaavoq, ilaatigut Island-imi aamma USA-mi pigineqartoq. Tassaavoq meeqqanut kinguaassiutitigut kannqutsaatsuliorfigineqarsimasunut illu. Matu ataaseq-atorlugu-periuseqarneruvoq, suliassamik tigungminnittut tamarmik, suliamik taamaattumik tigungmiaqartut, ornittagaat, meeqqap ilaqutaasalu susassaqtunut assigiinngitsunut tamanut ornigunnissaannut taarsiullugu (politiit, peqqinnissaqarfik allallu).

Pilersaarusiatic ingerlanneqartut pilersaarusiassallu

- Nuummi natteravnit⁶
 - Siunertaavoq toqqissisimasuunerup annertusarneqarnissaa aammalu pinerlunniarnermik pinaveersaartitsinissaq sumiiffimmi ornitassani sinniiseqarnikkut.
- 2010-mi meeqqat juulliat
 - Siunertaavoq ilaqutariit allat peqatigalugit nuannersumik juullisiornissaannik periarfissinneqarnissaat ininik atugassiinikkut aammalu atortussanik allanik atugassiinikkut.
- "Pilersaarusiatic uumisaarisarneq"
 - Siunertarineqarpoq ajornartorsiutit uumisaarisarnermut tunngassuteqartut ikiorsiiffiginissaat sumiiffinni atuarfimmi ataatsimiittarnertigut, inuusuttut allat uumisaarisarneq pillugu oqaluttuarnerisigut aamma uumisaarisarnerup kingunerisartagaanik.
- "Pilersaarusiatic ornittakkat"
 - Siunertarineqarpoq ornittakkanik pilersitsisoqassasoq, meeqqat isersimaffiginnaasaannik, neriffiginnaasaannik aamma piunasaqaatitaqanngitsumik pinnguarfigisinnaasaannik minnerunngitsumillu sumiiffiusinnaasumik pilersitsinissaq najussallugu toqqissisimanartitaannik.

Annertunerusumik atuarit: www.nanuboern.gl.

4.3 NUIF

NUIF pillugu (Nuummi Inuusuttut Siuarsartut)

Nuummi Inuusuttut Siuarsartut, ulluinnarni taaneqartartut NUIF, ukiuni arlalinni ingerlareersimavoq. Ukiut ingerlanerini suliarineqartarsimapput pilersaarusiatic assigiinngitsut, ilaatigut peqatigiiffik sanatitsisimavoq inuusuttunut ornittakkamik. Ataatsimut isigalugu siunertaasa ilagaat Nuummi meeqqanut inuusuttunullu assigiinngitsunik suliniuteqarnissaq.

Pilersaarusiatic ingerlasut pilersaarusiassamaatillu

- Timersornerup, nipilersornerup il.il. iluanni ingerlaavartumik assigiinngitsunik suliniuteqartoqartarpoq.

Annertunerusumik atuarit: www.nuif.gl

4.4 ICYC (Inuit Circumpolar Youth Council)

ICYC pillugu

ICYC, tassaavoq ICC-p inuusuttunut immikkoortortaa. Kalaallit Nunaanni ICYC pingaartumik suliniuteqarpoq meeqqat inuusuttullu iluanni.

Pilersaarusiatic ingerlasut pilersaarusiassamaatillu

- 2009-mi aqqissuussineqarpoq F-SOMBU-mik kinguaassiutitigut atornerluinermut akiuniartumik taassumalu saniatigut aqqissuullugu Hope and Resilience conference Nunani Issittuni imminortarneq pillugu conference.

⁶ Tigusiffik: www.nanuboern.gl.

4.5 Peqatigiiffik –Foreningen Grønlandske børn

Foreningen Grønlandske børn pillugu

Peqatigiiffik Kalaallit Meerartaat kattuffiuvoq, pilersaarussianik naammassinnittartioq, meeqqanik inuusuttullu nalaannerlutaqartut pitsaasumik sullinneqarnerannik taakkualu pisinnaatitaaffiik sakkortussaannermik ikorfartuisoq.⁷

Pilersaarusiat ingerlasut pilersaarusiassamaatillu

- Meeqqat piginnaatitaaffi pillugit isiginnaagassiaq
 - Pilersaarusiami siunertarineqarpoq Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu piginnaatitaaffimminnik paasinninnissaanik ilinniartitsissutitut isiginnaagassiakkut takunnilersinnaanissaaq, soorlu FN'p Meeqqanut aalajangersagaani allassimasutut.
- Misilittagartuut pilersaarusiaat Sapiik
 - Misilittagartuut ingerlatsinerata siunertaraa Kalaallit Nunaanni inuusuttut amerlanerusut, pingaartumik nunaqarfinni meeqqat, meeqqat atuarfiata kingorna inuusuttut atuarfianni ilinniagaqalernissaannut ikiuunnissaaq, aamma/imaluunniit ilinniagaqarnissaminnut qinnuteqarnissaasa naammassinninnissaasalu periarfissarissaarnerulernissaat.
- Sumiginnaaneq sammisaralugu immikkoortiterlugu ingerlanneqartartumik ilinniagaqarsimangitsunut ilinniartitsineq
 - Pilersaarusiami siunertarineqarpoq Qaanaami, Tasiilami aamma Ittoqqortoormiini meeqqanik sumiginnarneqarsimasunik suliniuteqarnerup nukittiorsarneqarnissaa ineriartortinneqarnissaallu ilinniagaqarsimangitsutut, meeqqanik ilaqutariinnillu suliaqartut, suleqatit siunertalimmik piginnaanngorsarneqarnerat aqutugalugu. Siunertaavoq suleqatit meeqqat peqqinnartumik inuuneqarnissaannut aammalu isumaginninnikkut peqqinnangitsumik kingornussaasa kipitinneqarnissaannut suleqataasinnaanerminnut piukkunnarsarneqarnissaat.
- "Uummannami Illu ineriartortitsiffik"
 - Tunngaviatigut siunertarineqarpoq Illup ineriartortitsiffiup Uummannami eqqaanilu nunaqarfinni ilaqutariit meerartallit akornanni sumiginnaanerup ingerlanerliornerullu pinaveersartitsissutiginnissaat. Tassuunakkut paasineqassaaq meeqqat ilaqutariillu ikorfartorneqarlutillu siunnersorneqarnissaat aamma isumaginninnikkut oqartussat isumaginninnerup tungaasigut iliuuseqalersinnagit.
- Ilaqutariit attavigineqartartut
 - Ilaqutariit attavigineqartartut pillugit pilersaarusiamit siunertarineqarpoq meeqqat amerlanerusut pitsaannerusumik peroriartornissaannik qulakkeerinnissaaq, ilanngullugit meeqqat toqqissimasuunissamik ajornartorsiutaasa annikillisinneqarnissaat, taamaaliornikkut isumaginninnikkut pitsaanngitsunik kingornussisinnaanerat millisarneqarsinnaaqullugu.
- Sumiiffinni pilersaarussianut imminut akilersinnaasunut aningaasalersueqataaneq⁸

⁷ Tigusiffik: www.fgb.dk.

⁸ Foreningen Grønlandske Børn-mit ilisimatitsissut.

4.6 Kalaallit Nunaanni Red Barnet

Red Barnet pillugu

Red Barnet'p sorsuutigisarai meeqqat piginnaatitaaffii aammalu nunarsuaq tamakkerlugu pinasuartumik piffissamilu sivisuumi ingerlasumik meeqqat nalaanneqartut ikiortarlugit. 2002-mili Red Barnet'ip Kalaallit Nunaanni meeqqanut inuusuttunullu suliniutit ikorfartugarai.

Pilersarusiat ingerlasut pilersarusiassamaatillu

- Meeqqat ornittagaat
 - Qaanaami, Nuummi Upernavimmi klubbittg/ornittakkat assigiinngitsut pingasut pilersinneqarsimapput..
- "Sirius" Qaanaami Ihaariaq (2002)
 - Inuusuttunut 14-23 ukiulinnut sunngiffimmi ornittagaq, siunertaalluni meeqqat inuusuttullu eqqissisimanartumik sunngiffimmi susassaqaarnissaat periarfissaqaarnissaallu ikinngutigiiittut katerisimaarnissanut nuannersunillu misigisaqaarnissamut. "Sirius" tassaavoq suliffeqarfik imminut ingerlattoq naamminerlu siulersuisulik. Red Barnet-p ikorfartugarai ingerlatinneqarnera, aammalu kommuuni Red Barnet-ilu aningaasalersueqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqar-simapput.
- "Meeqqat- aamma inuusuttut illuat Inneruulaq (Mælkebøtten)" Nuumiittoq (2006)
 - Nuummi meeqqanut inuusuttunullu ornittagaq. Suliniutit marloqiusaapput tassalu qitiusumik eqaatsumik nassaarsiornikkut suliniuteqarfiutigaluni aamma meeqqanut qimanguviulluni. Siunertarineqarpoq meeqqat inuusuttullu Nuummi sumiginnakkat atugaasa pitsanngorsarneqarnissaat aamma sumiginnaanerup pitsaaliornissaa. Inneruulat "Mælkebøtten" ingerlataavoq namminersortoq nammineq siulersuisulik. Pilersinneqarnissaa ingerlatsinerlu Red Barnet-p ikorfartorsimavaa.
- Upernavimmi "Klubbi Qaamaliaq" (2009)
 - Meeqqanut 9-13 miss. ukiulinnut aamma inuusuttunut 14-18-nik ukiulinnut sunngiffimmi ornittagaq. Siunertarineqarpoq Upernavimmi meeqqat inuusuttullu tamarmik avatangiisini toqqissisimanartuni nuannersumik ineriartorfiusumillu atugaqaarnissaasa periarfissinneqarnissaat, ikinngutigiiittut ataatsimooqatigiiffiusumik, misigiffiusumik suliassanillu pitsaasunik misigisassanillu misigisaqarfiusumik. "Klubbi Qarmaliaq" kommuunimit ingerlanneqarpoq. Red Barnet-ip klubbi pilersitaraa aammalu ukiumi siullermi ingerlanneqarnera ikorfartorlugu. Kommuuni Red Barnet-lu aningaasalersuinissamik isumaqatigiissuteqarsimapput.
- Red Barnet-p Kalaallit Nunaanni ulluunerani paaqqinnittarfinni aamma atuarfinni uumisaarinnginnissamik programmip atuutilersinnissaanut Mary Fonden suleqatigaa.
- 2009-mi Red Barnet Nuummi ineriartortitseqqinnermut siunnersortimik atorfinitsitsivoq, pilersarusianik Red Barnet'ip ikorfartugaanut suliamut tunngasutigut ineriartortitseqqinnermik suliaqartussamik, suleqatigissallugillu RedBarnet-ip sumiiffinni peqatigiiffiisa nutaanik ineriartortitseqqinnermik suliaasa suliarineqarneri. Ineriartortitseqqinnermi siunnersortip ikorfartugaraat Red Barnet'ip sumiiffinni peqatigiiffiisa suliaat ammalu suleqatigiiffigissallugit Kalaallit Nunaanni Red Barnet'ip suliniutaasa nutaat ineriartorteqqinneqarnerat.

- Red Barnet-ip ukiuni aggersuni qanittumik Kalaallit Nunaanni oqartussat sumiiffinnilu suleqatit suliaminnik pimoorussinissaat suleqataafigissavaa.

4.7 Sorlak

Sorlak pillugu

Sorlak Kalaallit Nunaani inuusuttut kattuffigaat aammalu meeqqaanut- inuusuttunullu kattuffiit peqatigiiffiillu kattuffigalugu pilersinneqarlunilu 1984-mi. Inuiaqatigiinni oqallinnermi peqataasussaavoq aamma Kalaallit Nunaanni meeqqat inusuttullu ajornartorsiutaannik aniguisitsiniartussaalluni, kiisalu meeqqat inuusuttullu ajornartorsiutaannik pisortanik ilisimatitsiniartussaalluni. Aammattaaq Sorlak meeqqat inuusuttullu ajornartorsiutaasa nammineq suleqatiggiiffimmini oqallisigineqarnissaat pilersinniartussaallugu, aamma meeqqat inuusuttullu inuiaqatigiit ineriartortitaaneranni sunniuteqaqataanerata annertusarneqarnissaa suliniutigisussaallugu.⁹

- **Pilersarusiat ingerlasut pilersarusiassamaatillu**
- Tips-imik aamma lotto-mik eqquiniutit ataanni pulje B¹⁰, Kultureqarnermut, Ilinniar-titaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Aqutsisoqarfiup, KIILIA-p, ataani inissisimasumi Sorlak agguasartuuvog.
- Sap. akunnerinik pingasunik sivisussusilimmik inuusuttunut 14-iniit 17-nut ukiulinnut Højskolertitsisarneq, inuusuttut sinerissamik tamarmeersut 20-it peqataaffigisaannik.
- Meeqqat ulluat, ulloq 1. juni.
- Inuusuttut ulluat, ulloq 30. september.

⁹ Tiguneqarput: <http://valhalla.norden.org/links/groenlands-ungdoms-faellesraad-sorlak>.

¹⁰ Meeqqanut-inuusuttunullu timersornertaqanngitsumik suliniutinut tapiissutit. Tapiissutit qinnutigineqartarput Sorlaq aqqutigalugu aammalu meeqqaanut- inuusuttunullu peqatigiiffinnit tamanit qinnutigineqarsinnaallutik